

Van verzorgings- naar participatiestaat

Bedreiging of kans?

Wanneer je tot voor kort een lange afstand had tot de arbeidsmarkt, stond de overheid voor je klaar. De overheid kampt echter met een fiks tekort en is genoodzaakt te bezuinigen; ook op de factor arbeid. Vanaf 1 januari 2013 gaat de Wet werken naar vermogen (Wwnv) van kracht. In wijkrestaurant 'In de Voortuin' in Eindhoven (onderdeel van Stichting Robin Hood*) gaven verschillende betrokkenen hun visie op dit besluit. Een inspirerende locatie, waar mensen in een re-integratietraject de kans krijgen zich te ontwikkelen, te leren en op een zinvolle manier hun dag te besteden.

Er is sprake van een financieringstekort bij de overheid. Dat er bezuinigd moet worden, is iets waar iedereen aan tafel 'In de Voortuin' het duidelijk over eens is. De bezuinigingsplannen hebben haken en ogen, maar brengen ook kansen met zich mee. Onder leiding van Inge Verhoeven en Simone Kleijn, adviseurs ChainWorks communicatie, gingen de verschillende betrokkenen aan tafel het gesprek met elkaar aan.

Pas op de plaats

Raymond Sweers, directeur PCN, vertelt: "Door de aangekondigde bezuinigingen staat alles een beetje stil. Betrokken instanties denken na over 'Hoe staan we er voor en hoe nu verder?'. Ze maken een pas op de plaats, voordat ze verder aan de slag gaan met mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt." Femke Bennenbroek, directeur Dariuz BV, reageert: "Vervolgens gaan ze over op snelle, vaak niet goed doordachte oplossingen op korte termijn, die op de lange termijn juist voor problemen zorgen."

Onterechte onrust

"Het nadeel van de bezuinigingen is dat deze op korte termijn zorgen voor veel onrust, die vaak onterecht is", vervolgt Femke. "Het is voor de cliënt vaak niet transparant wat er nu precies gebeurt. Op de lange termijn kunnen de bezuinigingen juist een voordeel hebben. Ze dwingen betrokken instanties tot samenwerking en efficiëntie. De omvang van de bezuinigingen maakt wel dat dit een uitdaging wordt."

Handen op de rug

Corina Konings, adjunct-directeur WVS-groep, vult aan: "De snelheid waarmee de bezuinigingen plaatsvinden, maakt het lastig voor betrokken instanties en de cliënt om zich aan te passen. Er zijn nog steeds mogelijkheden voor mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Het is voor de uitvoerende instanties echter noodzakelijk om op een andere wijze de keten 'van bak naar baan' te organiseren, waarbij kostenefficiëntie leidend moet zijn."

...TAFEL

Een groot deel van het budget na bezuinigingen, gaat naar mensen die al in een uitkering zitten. Voor mensen die hier vanaf 1 januari 2013 mee te maken krijgen, is dan weinig over. SW-bedrijven staan met de handen op de rug gebonden."

"De bezuinigingen zorgen op korte termijn voor veel, vaak onterechte onrust." (Femke Bennenbroek)

Alternatieven

Raymond: "ChainWorks is in de overtuiging dat je met andere middelen, zoals O&O-fondsen en onderwijs gelden, nog heel veel mogelijkheden kunt creëren voor re-integratie van deze doelgroep. Maar deze zetten we nu niet effectief genoeg in." Hans Lamers, concernhoofd Strategie & Communicatie Ergon: "Als de bezuinigingstermijn verdubbelt en je flexibel mag omgaan met de aanpak, dan kom je in een heel ander gesprek terecht. De bezuinigingen zorgen bij de bestaande cliënt voor paniek. Voor de toekomstige cliënt zou het juist goed kunnen zijn om niet op te groeien met en afhankelijk te worden van de huidige infrastructuur."

Van hangmat naar trampoline

Hans vervolgt: "De afgelopen decennia zagen we de verzorgingsstaat te ver uitdijen. Gevolg is dat veel mensen juist in een afhankelijke positie zitten in plaats van een zelfredzame of zelfs verantwoordelijke positie. Veel voorzieningen zetten mensen eerder vast dan dat ze hen losweken.

Het is de vraag hoe je naar een activerend sociaal zekerheidsstelsel gaat. Hoe zorg je dat mensen uit de hangmat op de trampoline komen? Dan moet je naar een participatiestaat met meer zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Dit heeft tijd nodig, maar is zeker mogelijk. Kijk maar naar het rookverbod dat nu van kracht is. Jaren terug leek het volstrekt onmogelijk om in een rookvrij restaurant rond de tafel te zitten met elkaar. Het heeft een andere 'mindset' nodig bij de doelgroep en instanties, maar ook tijd." Femke vult aan: "Vaak wordt een traject in het leven geroepen en gaan we op zoek naar cliënten. We moeten er naartoe dat we de cliënt centraal stellen en op zoek gaan naar wat hij of zij nodig heeft. Anders maak je geen optimale participatie mogelijk."

Mogelijkheden benutten

Marjolijn Daverveld, directeur Reële Communicatie: "De bezuiniging is een opgelegde regel, maar de mogelijkheden moeten we in onze maatschappij samen benutten. Werkgevers moeten ook hun verantwoordelijkheid nemen." >

Wet werken naar vermogen

Het kabinet vindt dat teveel mensen die wel kunnen werken, nu langs de kant staan. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen via werk in hun eigen onderhoud kunnen voorzien, voert het kabinet de Wet werken naar vermogen (Wwv) in. Mensen die kunnen werken en een beroep doen op de wetten Investeren in Jongeren (Wij), Sociale werkvoorziening (Wsw) en Arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor jonggehandicapten (Wajong), vallen vanaf 1 januari 2013 onder de Wet werken naar vermogen. Voor jonggehandicapten die volledig en duurzaam ongeschikt zijn, blijft Wajong bestaan.

Marjolijn vervolgt: "Zij moeten zich bewust zijn van de voordelen die het werken met mensen met een beperking, met zich meebrengt. Het vraagt om een investering, maar de organisatie krijgt er ook sociale en maatschappelijke opbrengsten voor terug." Raymond beaamt: "Dan praat je al snel over sociaal ondernemen. Nu nog een trend, 'mindset', en ook een marketingtool voor veel bedrijven. In de toekomst moet dit de normaalste zaak van de wereld zijn." Corina vertelt: "Een mooi voorbeeld zie je ook in Oostenrijk. Daar betrekken ze de familie van een cliënt nauw bij het re-integratieproces. Ieder familielid moet aangeven hoe hij of zij denkt bij te kunnen dragen aan de stap richting arbeid. Je betreft de maatschappij erbij en stelt haar medeverantwoordelijk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Uitgangspunt is 'Jij is wij!'."

"De mogelijkheden van mensen moeten we in onze maatschappij samen benutten." (Marjolijn Daverveld)

Toekomstmuziek?

Raymond: "Wat is de situatie als we over tien jaar weer met elkaar aan tafel zitten?" Hans: "De fysieke infrastructuur die er nu is, is dan helemaal weg. Er zijn veel meer mensen met allerhande begeleidingsarrangementen bij reguliere werkgevers. De doelgroep en de omgeving realiseren zich dan ook veel meer dat je kansen zelf moet pakken; dat ze je niet automatisch worden aangereikt. Dat je niet alleen rechten hebt, maar dat er ook plichten tegenover staan." Wie zal het zeggen? De toekomst zal het uitwijzen. Eén ding staat vast: ChainWorks nodigt iedereen van harte uit voor een rond-de-tafel-gesprek in 2021! |

Aan het woord Frea Broekman, woordvoerder van de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten):

"Uit de contacten die gemeenten nu al hebben met werkgevers, blijkt dat een deel van hen bereid is om werkzoekenden uit de Wwv op te nemen door ze in dienst te nemen of via werkleer- of inleencostructies. Die bereidheid zal de komende jaren effectief en efficiënt moeten leiden tot plaatsing van veel meer mensen dan nu het geval is. Centraal hierbij staat een vraaggerichte aanpak: werkzoekenden worden geschikt gemaakt voor de banen die er zijn (en komen). De verwachte krapte op de arbeidsmarkt is in die zin ook gunstig. De ervaring leert dat werkgevers in een krappe markt hun eisen ten aanzien van opleiding en werkervaring bijstellen, waardoor ook mensen met een ongunstige arbeidsmarktpositie meer kansen krijgen. Er zijn inmiddels goede ervaringen opgedaan met jobcarding, waarbij laag- of ongeschoolde activiteiten van een functie worden 'afgeknipt' om samengevoegd te worden tot een volwaardige baan. Gemeenten roepen werkgevers op om heel serieus op deze manier naar hun organisatie te kijken."

Freya vervolgt: "Het zou gemeenten helpen als kabinet en sociale partners op landelijk niveau niet alleen uitstralen dat er plekken voor mensen uit de Wwv moeten komen, maar dat er ook (harde) afspraken over worden gemaakt, bijvoorbeeld in cao's. Dan ontstaat er sneller een cultuur waarin het gewoner is om mensen met een slechtere arbeidsmarktpositie een kans te geven."

"Door de scherpe afbouw van het budget voor re-integratie zullen gemeenten de komende jaren veel scherper kijken naar de resultaten en prijs-kwaliteitverhouding van re-integratiebedrijven. De concurrentie op deze markt zal enorm toenemen. Alleen bedrijven die echt een meerwaarde hebben, blijven overeind. Voor zowel gemeenten als de re-integratiebranche betekent dit een enorme uitdaging, die er hopelijk toe leidt dat er meer mensen aan het werk komen", besluit Freya.

Hans Lamers | Ergon

Marjolijn Daverveld | Reële Communicatie

Corina Konings | WVS-groep

Femke Bennenbroek | Dariuz BV

Raymond Smeets | PCN

Ergon | uitvoeringsorganisatie van de Wet Sociale Werkvoorziening en Re-integratie in de regio Eindhoven.

Reële Communicatie | communicatiebureau, gericht op zorg en verzekeren, dat bewust mensen met een fysieke of psychische beperking in dienst neemt.

WVS-groep | organisatie die uitvoering geeft aan de missie 'Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gericht ontwikkelen naar zo regulier mogelijk werk.'

Dariuz BV | organisatie die met wetenschappelijk ontwikkelde instrumenten voor diagnose, assessment en loonwaardemeting, SW-bedrijven, gemeenten en welzijnsinstellingen ondersteunt bij hun taak om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt mee te laten doen naar vermogen.

PCN | een door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, erkend opleidingsinstituut (werkmaatschappij van ChainWorks).